

A szigorított őrizetről

Interjú dr. Fedor Attilával, a szegedi járásbíró

elnökhelyettesével

A bűnüldöző szerveknek sok gondot okoztak eddig a visszaeső bűnözők, akik a bűnelkövetők jelentős hányadát teszik ki, cselekményük súlyánál fogva pedig fokozottan veszélyesek a társadalomra. A visszaesők széles körén belül is különösen veszélyes az a csoport, amely olyanokból tevődik össze, akik már többször követtek el a közrendet, a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető cselekményeket, és a viszonylag hosszabb tartamú szabadságvesztés sem tartotta vissza őket a további bűnüldözéstől. Ezekkel szemben büntetőjogi és államigazgatási eszközeink nem voltak eléggé hatékonyak. Ezért vált szükségessé a társadalom fokozott védelme, a közrend, a közbiztonság további erősítése céljából a törvényeinkkel következetesen szembehelezkedő, különösen veszélyes visszaeső bűnözők ellen a hatékonyabb fellépés.

Ezt a hatékonyabb és eszközt teremtette meg a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának az évi 9. számú törvényerejű rendelete, a különösen veszélyes visszaesők szigorított őrizetéről. Ez a rendelet július 1-én lépett életbe, és azóta bíróságaink alkalmazzák is.

— Mi a szigorított őrizet, és mely visszaesőkre, milyen bűncselekmény-kategóriákban vonatkozik a törvénynek ez a szigor? — kérdeztük dr. Fedor Attilától, a szegedi járásbíró elnökhelyettesétől.

— A szóban forgó rendelet alkalmazása szempontjából különösen veszélyes visszaeső az, akit szándékos bűncselekményért korábban már legalább háromszor és együttesen legkevesebb három év szabadságvesztésre ítélték; utolsó büntetése kitöltésétől számított öt éven belül ismét szándékos bűncselekményt követ el, és legalább egyévi szabadságvesztésre ítélik. A veszélyes visszaesőkre vonatkozóan a szigorú őrizetet kiváltó bűncselekmény-kategóriák közé tartoznak a többi között a hivatalos személy, a közbiztonság, a közrend elleni, a közlekedési bűncselekmények, továbbá a közveszélyes munkakerülés, okirat-hamisítás, emberölés, garázdaság, testi sértés, a család, az ifjúság elleni bűntett, a nemi erőszak, az üzletszerű kéjelgés, lopás, sikkasztás, csalás, rablás stb.

— Az 1974. évi 9. számú törvényerejű rendelet július 1-én életbe lépett. Ítélethozatalában a szegedi járásbíró alkalmazta-e már?

— A július 1-e után a veszélyes visszaesők által elkövetett bűncselekmények elbírálása is napjainkban folyik. Eddig két esetben szabott ki bíróságunk a főbün-

tetés mellett szigorított őrizetet is, amelyet a rendelet szerint fegyházban kell letölteni, és legrövidebb időtartama két év, leghosszabb pedig öt esztendő.

— Aki tehát különösen veszélyes visszaesőként került újabb bűncselekmény miatt a vádlottak padjára, és kiszabnak rá legalább egy év szabadságvesztést, az megkapja hozzá a szigorított őrizetet is?

— A feltételek meglete

esetén ügyészi indítványra elrendeli a bíróság a szigorított őrizetet. Ugyancsak ügyészi kezdeményezésre ideiglenesen elbocsátható a szigorított őrizetből az az elítélt — de legalább két év letöltése után —, akinek magatartása alapján feltehető, hogy szabaddal helyezésével nem követ el újabb bűncselekményt. Hangsúlyozni szeretném azonban, hogy a kiszabott főbüntetés letöltése után kezdődik a szigorított őrizet, amelyből legalább két évet le kell tölteni.

A gyakorlatot nézve dr. Fedor Attila két, ilyen jellegű friss ítéletet is ismertett. Gyorsított eljárással került bírósági elé Kovács László 24 éves alkalmi munkás, büntetett előéletű, Kiskundorozsma, Felszabadulás utca 19. szám alatti lakos. Előéletre: rablásért, súlyos testi sértésért, tiltott határátlépés kísérlete miatt 1969-ben elítélték két év hat hónapra. Másodsorú, mint visszaeső bűntest testi sértés miatt ítélték el, hét hónap szabadságvesztésre. 1972-ben garázdaság és azzal összefüggő testi sértés miatt kapott két év hat hónapot. Ez év szeptember 16-án szabadult, s október 12-én ismét büntetőeljárás indult ellene. A bizományi áruházból egy bőrzakót akart ellopní, de leleplezték. Ezért október 18-án 1 év 3 hónap fegyházbüntetést kapott, amely mellé kimondotta a bíróság a szigorított őrizetet is. Az ítélet nem jogerős.

Másodmagával került a szegedi járásbíró elé a vádlottak padjára László Sándor 27 éves, Szeged, Altona földi utca 12. szám alatti lakos, elhárításra képtelen állapot kihasználásával elkövetett lopás miatt. Korábban büntették már garázdaságot, lopásért. Négyévi szabadságvesztésből szabadult tavaly novemberben. Most halmazati büntetésül három év fegyházra ítélték, és elrendelte a bíróság a vádlott szigorított őrizetét.

Dr. Fedor Attila hangsúlyozta a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1974. évi 9. sz. törvényerejű rendeletében a humánus vonásokat is. A húsz év alattiak személyisége még kiforratlan, velük szemben korai lenne a társadalommal való

következetes szembehelezkedésről beszélni. Ezért ilyen korúak esetében a bíróságok nem rendelik el a szigorított őrizetet. A szocialista büntetőjog elvileg egyetlen szabadságvesztésre elítélt esetében sem mond le arról, hogy megpróbálkozzon a társadalomba való megfelelő beilleszkedés elősegítésével. A szigorított őrizet időtartamának megállapításánál két szempont dominál. Az egyik az, hogy lehetővé tegye a megfelelően hosszú tartamú szabadságelvonást, a másik pedig, hogy ne zárja ki azoknak a szabadulását, akik igazából be akarnak illeszkedni a társadalomba. Ezt biztosítja a kétévi minimum és az ötévi maximum megállapítása. A törvényesség garanciája az is, hogy ilyen intézkedésre csak ügyészi indítvány alapján kerülhet sor, és ugyanez vonatkozik az ideiglenes elbocsátásra is.

A szigorított őrizet esetében az intézkedés relatíve határozatlan tartamú, és az ideiglenes elbocsátás intézménye az, amely arra ösztönzi az elítélteket, hogy a szabadságelvonás idején jó magatartást tanúsítsanak. Az új törvényerejű rendelet tehát tartalmazza mindazt az intézkedést, amely fokozottan szolgálja a társadalom védelmét, a közrend és a közbiztonság további erősítését a különösen veszélyes, visszaeső bűnözőkkel szemben.

L. F.

Szeged a hazai lapokban

1974/44

KEVE András: Dr. Beretzk Péter emlékezete (1894–1973). Alattani Közlemények, 1–4. szám. [Nekrológ, Fényképek].

NEMENYI László: Káráz József: A Csongrád megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. 1843–1970. Könyvtári Figyelő, 4. szám. [Ismerettség a Somogyi-könyvtár kiadványáról].

Xochimilco, megint. Ifjúsági Magazin, október. [Csapó Géza-ról, a SZEOL világbajnok kakajozójáról. Fényképek].

Sz. LUKÁCS Imre: Mit csinál On a kettős ünnepeken? — Szeged. Kortárs, október. [Riportok].

ZENTAI Antalné: Fejlesztőmunka a napközi otthonban. A Tanító, október. [Asotthalmon].

B. I.: Szegedi dokumentumok. Néphadsereg, október. [A város felszabadulásáról. Fényképek].

[OBANYAI György] (Kőbányai): Már csak egy pár maradt. — Pírosít a két malomkő. — Ejjel-nappal örök a paprikát. — Híres-neves porok. Esti Hírlap, október. [A paprikafeldolgozó vállalatról. Fényképek].

DAVID József: 30 év Csongrád megyében. — A számok tükrében. Képes Újság, október. [Szegedről is. Fényképek].

Új biológiai tanszéki épületet avattak Szegeden. Magyar Nemzet, október. [Szegedről is. Fényképek].

SZELESI Zoltán: Tárlat Szegeden. Néphadsereg, október. [A Szegedi Fegyveres Erők Klubja Derkovits képzőművészeti körének kiállításáról. Fényképek].

SZALATNAI Rezső: Szeged irodalmi emlékei. — Péter László munkája. Magyar Nemzet, október. [Könyvismertetés].

[PUNKÓSTI Árpád]: Csongrád megyei példák is bizonyítják. — Sokféleképpen segíthetők a nagycsaládok. — Havi száz forint iskolapénz. — A gyerekek már eljutnak az üdülőbe. — Nyereségszerűség és anyagi segély idejére is. Népszabadság, október. [Szegedi vállalatokról is].

Móra Ferenc ifjúkori verses-füzet. Pest megyei Hírlap, október. [Z. E.: Védjegykitalás és védjegynapok Szegeden. Újtitok Lapja, október. [Fényképek].]

TASNADI Attila: Kiállítás a lauz. Népszava, október. [Kritika Fontos Sándor szegedi tárlatáról is].

Nehéz küzdelem a földiken. — A megyei mezőgazdasági operatív bizottságok elnöke az ősz vetésről, betakarításról. — Páczuk István, Csongrád megye: Lelkesedésben nincs hiány. Népszabadság, október. [Szegediek szovjet barlangkutató expedíciójában. Népszabadság, Népszava, október. [Dr. Jakucs László vezetésével a tudománygyetemről].]

Szegeden a Fesztivál-körkép. Esti Hírlap, október. [Népszava, október. 31].

Könyvtárosok a kongresszusi versenyben

Alig hangzott el a felhívás a XI. kongresszus tiszteletére indított szocialista munkaversenyre, az üzemek, termelőszövetkezetek mellett a közművelődési intézmények sorában a könyvtárosok is jelentkeztek, hogy a maguk lehetőségei között vállalják az intenzívebb munkát — felajánlások teljesítésével is segítsék népünk műveltségi színvonalának emelését.

A felhívásra húsz intézményünk mozdult meg, hatvan lelkes könyvtáros tett munkafelajánlást a kongresszus tiszteletére. Ezeket összekapcsolták hazánk és megyénk felszabadulásának 30. évfordulójával, a tapasztalatok szerint nem fejezik be vállalkozásukat a kongresszusi időszakkal, hanem tovább viszik a jövő esztendő végéig.

A felajánlók sorában élen járnak Hódmezővásárhely, Makó, a makói járás és Szeged megyei város közművelődési könyvtárosa. Célkitűzésük többoldalú, s egybeesik számos, most napirenden levő, aktuális politikai és településfejlesztési feladattal. Általános a törekvés, hogy emeljék a szolgáltatások színvonalát, javítsák a munkás lakta peremkerületek és tanyák könyvtári ellátását, erősítsék kapcsolataikat és együttműködésüket az üzemekkel, termelőszövetkezetekkel, s azok érdekében tevékenykedjék.

A felajánlók sorában élen járnak Hódmezővásárhely, Makó, a makói járás és Szeged megyei város közművelődési könyvtárosa. Célkitűzésük többoldalú, s egybeesik számos, most napirenden levő, aktuális politikai és településfejlesztési feladattal. Általános a törekvés, hogy emeljék a szolgáltatások színvonalát, javítsák a munkás lakta peremkerületek és tanyák könyvtári ellátását, erősítsék kapcsolataikat és együttműködésüket az üzemekkel, termelőszövetkezetekkel, s azok érdekében tevékenykedjék.

A felajánlók sorában élen járnak Hódmezővásárhely, Makó, a makói járás és Szeged megyei város közművelődési könyvtárosa. Célkitűzésük többoldalú, s egybeesik számos, most napirenden levő, aktuális politikai és településfejlesztési feladattal. Általános a törekvés, hogy emeljék a szolgáltatások színvonalát, javítsák a munkás lakta peremkerületek és tanyák könyvtári ellátását, erősítsék kapcsolataikat és együttműködésüket az üzemekkel, termelőszövetkezetekkel, s azok érdekében tevékenykedjék.

A felajánlók sorában élen járnak Hódmezővásárhely, Makó, a makói járás és Szeged megyei város közművelődési könyvtárosa. Célkitűzésük többoldalú, s egybeesik számos, most napirenden levő, aktuális politikai és településfejlesztési feladattal. Általános a törekvés, hogy emeljék a szolgáltatások színvonalát, javítsák a munkás lakta peremkerületek és tanyák könyvtári ellátását, erősítsék kapcsolataikat és együttműködésüket az üzemekkel, termelőszövetkezetekkel, s azok érdekében tevékenykedjék.

A felajánlók sorában élen járnak Hódmezővásárhely, Makó, a makói járás és Szeged megyei város közművelődési könyvtárosa. Célkitűzésük többoldalú, s egybeesik számos, most napirenden levő, aktuális politikai és településfejlesztési feladattal. Általános a törekvés, hogy emeljék a szolgáltatások színvonalát, javítsák a munkás lakta peremkerületek és tanyák könyvtári ellátását, erősítsék kapcsolataikat és együttműködésüket az üzemekkel, termelőszövetkezetekkel, s azok érdekében tevékenykedjék.

A felajánlók sorában élen járnak Hódmezővásárhely, Makó, a makói járás és Szeged megyei város közművelődési könyvtárosa. Célkitűzésük többoldalú, s egybeesik számos, most napirenden levő, aktuális politikai és településfejlesztési feladattal. Általános a törekvés, hogy emeljék a szolgáltatások színvonalát, javítsák a munkás lakta peremkerületek és tanyák könyvtári ellátását, erősítsék kapcsolataikat és együttműködésüket az üzemekkel, termelőszövetkezetekkel, s azok érdekében tevékenykedjék.

Bátyai Jenő

Az évforduló alkalmából holnap, hétfőn a panteonban levő szobránál az MTESZ Csongrád megyei szervezete és a Magyarhoni Földtani Társulat Dél-alföldi Szakosztálya 12 órákor emléktünnepet rendez.

többet tegyenek a település múltjának megismertetése érdekében, különös tekintettel az utóbbi 30 szabad esztendő eredményeire; s nem utolsósorban a szó fizikai értelmében is munkavállalásokkal vegyenek részt lakóhelyük, a város, a község társadalmi munkaakcióiban, környezetük szépítésében, kulturáltabbá tételében.

A makói városi könyvtár munkatársai „Tíz munkaórát a városért”-mozgalom keretében száz munkaórát teljesítenek. A vásárhelyiek a gyermekkönyvtár építkezésénél segítséget nyújtanak, s a város II. kerületében a pártalap-szervezettel együtt klubkönyvtárat létesítenek a munkáslakosság és az ifjúság jobb ellátása érdekében. A Somogyi-könyvtár munkatársai Szegeden, a Tarján lakókönyvtár és az Odessza városrész könyvtárainak kialakításán dolgoznak.

A településeknek forinthat és társadalmi munkaórákat hozó vállalkozások dícséretesek. Mégis talán az a legfontosabb, hogy ki-ki munkaterületén többet, jobbat, színvonalasabbat nyújtson: figyelembe legyen az olvasókkal és a leendővel, fokozatosan javuljon a tájékoztatás, amelyre a mai információrengetegben nagy szükség van. A szocialista világnézetű nevelésben jelentős szerep jut a tanácsai könyvtárak helytörténeti, helyismereti munkájának.

A makói könyvtárosok ebben az évben egy százalékkal növelik az olvasók számát. Ez a munkafelajánlás nagy erőfeszítéseket igényel tőlük, hiszen az utóbbi 3–4 évben jelentősen nőtt a makói olvasótábor, s ma már eléri az összlakosság tízezer kilenc százalékát — arról nem is szólva, hogy a munkások aránya az összes könyvtárlátogatóknak 27 százaléka. Nagylakon az üzemi kapcsolatokat javítja a könyvtáros a tájékoztatás kiterjesztésével. Makó, Csánádpalota és Hódmezővásárhelyi könyvtárosa a helytörténeti munkában törekve előbbre. A makói gépgyárban, az egészségügyi berendezések gyárában és a redőnygyár üzemében a városi könyvtár munkatársai helytörténeti kiállításokat rendeznek. Vásárhelyen Káráz József most dolgozik a koalíciós idők sajtórepertóriumán.

Szóljunk azokról is, akikkel az olvasók csak ritkán, vagy egyáltalán nem találkoznak: a feldolgozókról, akik jobb munkaszervezéssel, lelkiismerettel, megfeszített munkával tíz százalékkal több könyvet dolgoznak fel, hogy leltározott, szakjelzettel ellátott könyvek kerüljenek az olvasók kezébe. S ebben sincs könnyű dolguk, mert a tanácsai gondoskodás folytán megnövekedett könyvmennyiség feldolgozása feszített és felelősségteljes feladat.

Szeged kerületi könyvtárosa a munkástelepek iskoláival működnek együtt, s a Somogyi-könyvtár központi kölcsönzőjében dolgozó munkatársak nagy figyelmet tanúsítanak a munkások iránt.

A közművelődés — s benne a tanácsai könyvtárügy — nem produktív terület, ennélfogva nagy, látványos eredményekre nem képes. De anyagi erővé válik majd a termelésben és a társadalomban mindaz a sok erőfeszítés, amelyeket könyvtárosaink a kongresszusi felajánlások teljesítésében tesznek.

Csenke László

A Balaton tudósa

A geológia és a geográfia terén elévülhetetlen érdemeket szerzett nagy tudósra emlékezünk, amikor születésének 125. évfordulóján, 1974. november 4-én, dr. Lóczy Lajos akadémikus életének és munkásságának néhány mozzanatát felvillantjuk. Alakja egybeolvadt a földtan és a földrajz hazai eredményeivel a múlt század végén és e század elején elért sikereivel, a kelet-ázsiai expedíciótól a nagyszármási gázkutatókon keresztül a Balaton tudományos feltárá-sáig.

Lóczy Lajos szülei a szabadságharc leverését követő megtorlások elől Gömör megyéből Pozsonyba menekültek, és ott született 1849. november 4-én édesapja, a már korosodó vámtisztviselő második házasságának legkisebb fiaként.

A természettudományok iránt igen élesen érdeklődő gyermek taníttatását édesanyja egyedül is vállalta, ugyanis édesapja időközben, 1864-ben meghalt. Érettségi után a zürichi műegyetemre iratkozott be, ahol különösen Escher von der Linth volt kedves tanára, akitől a geológiát tanulta és szeretete meg. Diplomájának megszerzése után hazajött, és 1874-ben a Magyar Nemzeti Múzeum ásványtárában kapott nem túl magas színvonalú munkát. Ebben az időben kezdett el foglalkozni a Maror-völgy nyílása környékének tanulmányozásával, gyermekkorai kedves emlékeinek geológiai feltárá-sával.

Lóczy Lajos munkásságában döntő jelentőségű az a közel három év, amit gróf Széchenyi Béla — Széchenyi

István fia — kelet-ázsiai expedíciójában töltött. Beutazta Kína nagy részét, Jávát és Indiánban is hosszabb időt töltött. Az utazás során tett megfigyeléseit és felfedezéseit az egész világ elfogadta. A közép-ázsiai sivatagokról kimutatta, hogy azok kő- és homoknyaga nem tengerfenék maradványa, hanem évmilliók sivatagi felhalmozódása. A hátsó-indiai hegyláncra vonatkozó geológiai megállapításai úgy szeltek utótrónok számításnak. A nagy útról történt hazatérése után még három évig a Nemzeti Múzeumban dolgozott, majd 1883-tól a Földtani Intézet osztálygeológusaként a bányási hegyvidék geológiai felvételezését végezte. Közben, 1886-ban kinevezték a Műegyetem rendkívüli tanárává, de szakmai kapcsolatát a Földtani Intézettel továbbra is fenntartotta. Három év múlva, 1889-ben a budapesti tudományegyetem egyetemes földrajz tanszékének professzora, és ezt a megbízatását 1908-ig gyakorolja, miközben 1891-ben kezdeményezésére és vezetésével megalakul a Balaton Bizottság, amelynek célja a tó sokoldalú tudományos kutatása volt. Ettől kezdve Lóczy hihetetlen energiával dolgozott a Balaton megismerésén, miközben a tudományegyetemen rendszeresen megtartotta óráit, egészen 1900-ig a műegyetemen is. A Balaton-kutatás eredményeként 1897. és 1919. között Lóczy 35 kötetből álló sorozatot adott ki A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei címmel, amelyek a ma-

gyar tudományos szakirodalomnak ma is büszkeségei.

Egyetemi katedráját megtartva, 1908-ban korábbi munkahelye, a Földtani Intézet igazgatójává nevezték ki. Ebben az időben szerkesztette Teleki Pállal és Papp Károlyval közösen Magyarország földtani térképét. Ebből az időből valók azok a törekvései, amelyek az Erdélyi-medence geológiai feltárá-sára vonatkoznak. Kiemelkedő eredményei vannak az erdélyi kő- és földgáz-kincs felfedezésében, a nagyszármási fúrások megindításában, az első világháború alatt Szerbia geológiai tanulmányozásában.

Különbféle hazai és külföldi szaklapokban Lóczy Lajos több száz szakkikert jelentetett meg, amelyek közül több mint 60 esik a földrajz, hetvennél több a földtan és földgáz-kincs felfedezésében, a nagyszármási fúrások megindításában, az első világháború alatt Szerbia geológiai tanulmányozásában.

Élete utolsó éveit legszívesebben nagy szerelmé, a Balaton-parti villáskájában élte. A balatonfüredi szanatóriumban halt meg 71 éves korában, 1920. május 13-án, majd Balatonarácson temették el.

Bálnaigazolvány

Az északi vizekre szervezett expedíciójuk során a ma már ritkaságnak számító szürke- és simabálnákat a szovjet Csendes-óceáni Halgazdálkodási és Óceánográfiai Kutatóintézet munkatársai „személyazonosságú igazolvánnyal” látják el. A felkutatott bálnák szalonnájába rozsdamentes acélból készült kenger alakú tokot lőnek,

amelyben egy írat feltüntet a megjelölés helyét, idejét és más fontos adatokat, továbbá kéri, hogy a kifogás körülményeiről a megadott címre küldjenek értesítést.

A kutatók remélik, hogy ilyen módon fontos adatok birtokába jutnak a kiveszőbálnafajok életkörülményeire és vándorlására vonatkozóan. (APN—KS)